

УДК 595.42

Д. А. Ківганов, канд. біол., наук, доц., С. Я. Бурдейна, асп.,
В. П. Стойловський, д-р біол. наук, проф., зав. кафедри зоології
Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, кафедра зоології,
вул. Дворянська, 2, Одеса, 65026, Україна

ПІР'ЯНІ КЛІЩІ РОДУ *PROCTOPHYLLODES* ROBIN, 1868 (*ACARI: PROCTOPHYLLODIDAE*) ПТАХІВ, ЩО МІГРУЮТЬ ЧЕРЕЗ ОСТРІВ ЗМІЇНИЙ

Протягом 2003–2005 рр. на острові Зміїний відловлено більше 5 тис. птахів 96 видів. З 27 видів птахів (26 видів горобиних та 1 кулика-слукви) зібрано 1370 екземплярів 30 видів кліщів роду *Proctophyllodes*. П'ять видів кліщів відрізняються від описаних у літературі. Встановлено, що екстенсивність зараженості кліщами восени нижча, ніж навесні, що пояснюється міграцією восени переважно молодих птахів, які ще не заражені. Інтенсивність зараженості більшості птахів виявилася низькою (одиниці чи десятки кліщів).
Ключові слова: пір'яні кліщі, острів Зміїний, *Proctophyllodes*.

Одними з найбільш поширеніших пір'яних кліщів на горобиних птахів є кліщі роду *Proctophyllodes* Robin, 1868. Підсумком більш ніж столітнього вивчення цих кліщів стала опублікована в 1966 році Ейтіо та Браашем (Atyeo, Braasch) монографія з описом усіх відомих на той час видів роду світової фауни [1].

На території колишнього Радянського Союзу дослідження цього роду кліщів пов'язані, насамперед, з іменами С. В. Миронова, Р. П. Шуміло та П. А. Чирова [2–10]. Ряд робіт присвячений окремим представникам цього роду, виявленим у Європі [11–14].

Разом з тим, рід *Proctophyllodes* поки що не можна назвати вивченим з кількох причин: 1) до цих пір залишився необстеженим ряд горобиних птахів; 2) на деяких видах птахів може жити кілька видів проктофіллодесів; 3) види, розповсюджені на багатьох видах птахів, можуть бути комплексом близьких видів.

Дане дослідження проведене в межах НДР №Ф7/ 190-2004, № 356 та № 392, присвячених вивченню острова Зміїний.

Матеріали й методи

Даний матеріал зібрано в 2003–2005 рр. під час експедицій доц. кафедри зоології Ківганова Д. А. на о. Зміїний. Птахів відловлювали за допомогою 5–6 павутинних сіток, які були встановлені у вищій частині острова, біля маяка. Також птахів відловлювали вручну на ночівлях.

Усіх птахів досліджували на наявність кліщів. Реєстрували не тільки їхню присутність, але й інтенсивність зараження ними опухал махового пір'я.

Для визначення видової належності кліщів їх збирали вибірково з декількох особин птахів кожного виду, по можливості — в різні сезони та в різні роки. Збір кліщів проводили шляхом огляду оперення птахів під біноклярною лупою. Зібраних членистоногих фіксували в 70° етиловому спирті й етикетували. Птахів після огляду або збору паразитів кільцювали й випускали. Препарати виготовляли за загальноприйнятими для цієї групи методиками шляхом заключення кліщів у рідину Фора-Берлізе.

Усього оглянуто більше 5 тисяч птахів 96 видів; на представниках 27 видів виявлено й зібрано 1370 екземплярів пір'яних кліщів роду *Proctophyllodes*, яких ми віднесли до 30 видів.

Результати досліджень і їхнє обговорення

Основними хазяями кліщів роду *Proctophyllodes* є горобині птахи (*Passeriformes*). Незначне число цих кліщів також живуть на гусеподібних (*Anseriformes*), сивкоподібних (*Charadriiformes*), совоподібних (*Strigiformes*), серпокрильцеподібних (*Apodiformes*) та дятлоподібних (*Piciformes*) [1].

У наших зборах на о. Зміїний переважна більшість представників проктофіллодід була зібрана з горобиних птахів та один вид — з кулика-слукви (табл. 1).

Таблиця 1

Пір'яні кліщі роду *Proctophyllodes* з птахів, що мігрували через о. Зміїний у 2003–2005 рр.

Птах-хазяїн	Кліщі	
	літературні дані	наші дані
Ряд ГОРОБЦЕПОДІБНІ PASSERIFORMES		
Родина Плискові Motacillidae		
Щеврик червоногрудий <i>Anthus cervinus</i>	<i>Pr. arcticus</i> [1]	<i>Pr. anthi</i>
Щеврик лучний <i>An. pratensis</i>	<i>Pr. anthi</i> [1]	<i>Pr. spl</i>
Щеврик лісовий <i>An. trivialis</i>	<i>Pr. anthi</i> [1, 2], <i>Pr. poulani</i> [1]	<i>Pr. anthi</i>
Плиска біла <i>Motacilla alba</i>	<i>Pr. motacillae</i> [1, 8]	<i>Pr. motacillae</i>
Плиска чорноголова <i>M. feldegg</i>		<i>Pr. motacillae</i>
Плиска жовта <i>M. flava</i>	<i>Pr. motacillae</i> [1, 2, 8], <i>Pr. macedo</i> [1, 8]	<i>Pr. motacillae</i> , <i>Pr. macedo</i>

Продовження таблиці 1

Птах-хазяїн	Кліщі	
	літературні дані	наші дані
Родина Сорокопудові <i>Laniidae</i>		
Сорокопуд чорнолобий <i>Lanius minor</i>	<i>Pr. leptocaulus</i> [1, 8, 12]	<i>Pr. leptocaulus</i>
Сорокопуд терновий <i>L. colurio</i>	<i>Pr. leptocaulus</i> [1, 8]	<i>Pr. leptocaulus</i>
Родина Вивільгові <i>Oriolidae</i>		
Вивільга <i>Oriolus oriolus</i>		<i>Pr. sp2</i>
Родина Шпаківі <i>Sturnidae</i>		
Шпак звичайний <i>Sturnus vulgaris</i>		
Родина Волові очка <i>Troglodytidae</i>		
Волове око <i>Troglodytes troglodytes</i>		<i>Pr. stylifer</i> *
Родина Кривіт'якові <i>Sylviidae</i>		
Кобилочка річкова <i>Locustella fluviatilis</i>	<i>Pr. locustelae</i> [5]	<i>Pr. clavatus</i>
Кобилочка солов'їна <i>L. luscinoides</i>	<i>Pr. clavatus</i> [1]	<i>Pr. clavatus</i>
Очеретянка велика <i>Acrocephalus arundinaceus</i>		<i>Pr. sp3</i>
Очеретянка лучна <i>A. schoenobaenus</i>	<i>Pr. clavatus</i> [1]	<i>Pr. clavatus</i>
Очеретянка чагарникова <i>A. palustris</i>	<i>Pr. vassilevi</i> [1]	<i>Pr. vassilevi</i>
Берестянка звичайна <i>Hippolaris icterina</i>	<i>Pr. icterina</i> [14]	<i>Pr. icterina</i>
Кривіт'янка садова <i>Sylvia borin</i>	<i>Pr. clavatus</i> [2], <i>Pr. anthi</i> [1]	<i>Pr. clavatus</i>
Кривіт'янка сіра <i>S. communis</i>		<i>Pr. clavatus</i>
Кривіт'янка чорноголова <i>S. atricapilla</i>	<i>Pr. sylviae</i> [1, 2, 8]	<i>Pr. sylviae</i>
Кривіт'янка прудка <i>S. curruca</i>	<i>Pr. clavatus</i> [1]	<i>Pr. clavatus</i>
Кривіт'янка рябогруда <i>S. nisoria</i>	<i>Pr. clavatus</i> [1]	<i>Pr. clavatus</i>
Вівчарик весняний <i>Phylloscopus trochilus</i>	<i>Pr. doleophyes</i> [2, 8], <i>Pr. reguli</i> [1]	<i>Pr. doleophyes</i>
Вівчарик-ковалик <i>Ph. collybita</i>		<i>Pr. doleophyes</i>
Вівчарик жовтобровий <i>Ph. sibilatrix</i>	<i>Pr. doleophyes</i> [1, 8, 12]	<i>Pr. doleophyes</i>
Родина Золотомушкові <i>Regulidae</i>		
Золотомушка жовточуба <i>Regulus regulus</i>	<i>Pr. reguli</i> [1,8]	<i>Pr. reguli</i>
Золотомушка червоначуба <i>R. ignicapillus</i>	<i>Pr. reguli</i> [1]	<i>Pr. sp4</i>

Продовження таблиці 1

Птах-хазяїн	Кліщі	
	літературні дані	наші дані
Родина Мухоловкові <i>Muscicapidae</i>		
Мухоловка сіра <i>Muscicapa striata</i>	<i>Pr. doleophyes</i> [1], <i>Pr. acanthicaulus</i> [1, 2, 12]	<i>Pr. acanthicalus</i>
Мухоловка мала <i>Ficedula parva</i>	<i>Pr. doleophyes</i> [2, 8], <i>Pr. acanthicaulus</i> [8]	<i>Pr. sp5</i>
Мухоловка білошия <i>F. albicollis</i>		<i>Pr. doleophyes</i>
Мухоловка строката <i>F. hypoleuca</i>	<i>Pr. doleophyes</i> [1, 2, 8, 11]	<i>Pr. doleophyes</i>
Трав'янка лучна <i>Saxicola rubetra</i>	<i>Pr. hipposideros</i> [1, 2], <i>Pr. cotyledon</i> [1]	<i>Pr. hipposideros</i>
Кам'янка попеляста <i>Oenanthe isabellina</i>		<i>Pr. hipposideros</i>
Кам'янка лиса <i>O. pleschanca</i>		<i>Pr. hipposideros</i>
Горихвістка чорна <i>Phoenicurus ochruros</i>	<i>Pr. cotyledon</i> [1]	<i>Pr. cotyledon</i>
Горихвістка звичайна <i>P. phoenicurus</i>	<i>Pr. doleophyes</i> [2], <i>Pr. mesocaulus</i> [12]	<i>Pr. mesocaulus</i> , <i>Pr. cotyledon</i>
Вільшанка <i>Erithacus rubecula</i>	<i>Pr. rubeculinus</i> [1]	<i>Pr. rubeculinus</i>
Соловейко східний <i>Luscinia luscinia</i>	<i>Pr. doleophyes</i> [2, 7]	<i>Pr. sp3</i>
Соловейко західний <i>L. megarhynchos</i>	<i>Pr. doleophyes</i> [1, 12]	<i>Pr. sp3</i>
Синьошийка <i>Luscinia svecica</i>	<i>Pr. caulifer</i> [1]	<i>Pr. caulifer</i>
Дрізд співочий <i>Turdus philomelos</i>	<i>Pr. musicus</i> [1, 2, 8]	<i>Pr. musicus</i>
Дрізд чорний <i>T. merula</i>	<i>Pr. musicus</i> , <i>Pr. weigoldi</i> [1, 2, 8, 11], <i>Pr. euryurus</i> [1, 8, 11]	<i>Pr. musicus</i> , <i>Pr. weigoldi</i>
Дрізд-омелюх <i>T. viscivorus</i>	<i>Pr. musicus</i> , <i>Pr. tenericaulus</i> [1, 8]	<i>Pr. tenericaulus</i>
Родина Синицеві <i>Paridae</i>		
Синиця блакитна <i>Parus caeruleus</i>	<i>Pr. stylifer</i> [1, 2, 7]	<i>Pr. stylifer</i>
Синиця велика <i>P. major</i>	<i>Pr. stylifer</i> [1, 2, 7, 8, 11]	<i>Pr. stylifer</i>
Родина В'юркові <i>Fringillidae</i>		
Зеленяк <i>Chloris chloris</i>	<i>Pr. pinnatus</i> [1, 2, 8, 11], <i>Pr. glandarinus</i> [1, 8, 11]	<i>Pr. pinnatus</i>
Чиж <i>Spinus spinus</i>	<i>Pr. spini</i> [2], <i>Pr. pinnatus</i> [1, 2]	<i>Pr. pinnatus</i>
Снігур <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	<i>Pr. glandarinus</i> , <i>Pr. stylifer</i> [1]	<i>Pr. glandarinus</i>
Костогриз <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	<i>Pr. pinnatus</i> , <i>Pr. glandarinus</i> [1]	<i>Pr. glandarinus</i>

Закінчення таблиці 1

Птах-хазяїн	Кліщі	
	літературні дані	наші дані
Родина Вівсянкові <i>Emberizidae</i>		
Вівсянка садова <i>Emberiza hortulana</i>	<i>Pr. emberizae</i> , <i>Pr. glandarinus</i> , <i>Pr. anthi</i> , <i>Pr. miliariae</i> [1, 8]	<i>Pr. emberizae</i> , <i>Pr. glandarinus</i>
Вівсянка звичайна <i>E. citrinella</i>	<i>Pr. ciae</i> [2], <i>Pr. glandarinus</i> [1], <i>Pr. miliariae</i> [1, 12]	<i>Pr. ciae</i>
Вівсянка чорноголова <i>E. melanocephala</i>	<i>Pr. emberizae</i> [1]	<i>Pr. emberizae</i>
Ряд СИВКОПОДІБНІ <i>CHARADRIIFORMES</i>		
Родина Баранцеві <i>Scolopacidae</i>		
Слуква <i>Scolopax rusticola</i>	<i>Pr. scolopacinus</i> [1]	<i>Pr. scolopacinus</i>

Примітка: * Цікаво, що В. Ейтю, аналізуючи колекцію кліщів Труессарта (Trouessart) виявив *Pr. styliifer* у матеріалі, зібраному з волового очка з Франції, однак вирішив, що це є результатом неправильного визначення птаха-хазяїна [1].

При аналізі матеріалу нами було виявлено кілька видів кліщів, достовірно визначити яких ми не змогли. Вид *Pr. sp1*, виявлений на щеврику лучному, ближче всього до виду *Pr. poubiani*, однак має трохи більші розміри тіла та менші термінальні ламелли у самців. Виявлений на вивільзі *Oriolus oriolus* кліщ *Pr. sp2* близький до виду *Pr. dasyxiphus*, описаному з південноафриканської вивільги *Oriolus larvatus*, однак відрізняється від нього більшим за розміром генітальним органом, що сягає кінця генітальної арки, а також близько розташованими між собою основами термінальних ламелл. На очеретянці великій, соловейках західному та східному був виявлений вид *Pr. sp3*, близький до виду *Pr. doleophyes*, однак такий, що відрізняється від нього меншими розмірами генітального апарату. На золотомушці червоночубій ми виявили вид *Pr. sp4*, схожий на *Pr. polyxenus*, який відомий з великої кількості американських птахів, але невідомий щодо птахів Європи. На мухоловці малій виявлено вид *Pr. sp5*, що за деякими ознаками близький до *Pr. doleophyes*, а за іншими — до *Pr. caulifer*. Цілком вірогідно, що після подальшого вивчення цих п'яти видів роду *Proctophyllodes*, вони можуть бути описані як нові для науки.

Як уже зазначалося, ми проводили облік інтенсивності й екстенсивності зараженості птахів пір'яними кліщами роду *Proctophyllodes*. Екстенсивність зараженості варіювала в досить широких межах (табл. 2, 3) і відрізнялась весною та восени.

Наведені дані можна пояснити тим, що навесні та восени в багатьох птахів міграційні шляхи не є ідентичними. У значної кількості досліджуваних нами птахів в мігруючих зграях переважали особи першого року. Дорослих було значно менше, хоч навесні вони у великій кількості мігрували через острів. Так, наприклад, найбільш масовий вид — вільшанка *Erithacus rubecula* — був представлений переважно молодими особинами (першого року) і тому екстенсивність зараженості пір'яними кліщами виявилася досить низь-

кою. В протилежність цьому птахи, представлені у верхній частині таблиці (по волове очко *Troglodytes troglodytes* включно), в період міграції були переважно дорослими і тому більш зараженими.

Таблиця 2

Екстенсивність зараженості пір'яними кліщами роду *Proctophyllodes* масових видів птахів, що мігрували через о. Зміїний восени 2003 р.

Вид птаха	Усього оглянуто птахів, екз.	Екстенсивність зараженості, %
<i>Phoenicurus ochrurus</i>	39	53,8
<i>Regulus regulus</i>	38	47,4
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	33	45,5
<i>Turdus merula</i>	32	37,5
<i>Troglodytes troglodytes</i>	140	37,1
<i>Ficedula parva</i>	38	18,4
<i>Erithacus rubecula</i>	1034	15,2
<i>Phylloscopus collybita</i>	243	9,9
<i>Turdus philomelos</i>	94	5,3

Таблиця 3

Екстенсивність зараженості пір'яними кліщами роду *Proctophyllodes* масових видів птахів, що мігрували через о. Зміїний навесні 2004 р.

Вид птаха	Усього оглянуто птахів, екз.	Екстенсивність зараженості, %
<i>Turdus philomelos</i>	149	88,6
<i>Sylvia curruca</i>	59	83,1
<i>Phylloscopus collybita</i>	354	80,8
<i>Muscicapa parva</i>	846	74,5
<i>Sylvia communis</i>	27	74,1
<i>Erithacus rubecula</i>	1215	70,4
<i>Phylloscopus trochilus</i>	326	62,3
<i>Lanius collurio</i>	32	56,3
<i>Regulus regulus</i>	79	44,3
<i>Turdus merula</i>	25	44,0
<i>Sylvia borin</i>	67	41,8
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	270	41,1
<i>Saxicola rubetra</i>	18	38,9
<i>Hippolaris icterina</i>	11	36,4
<i>Muscicapa striata</i>	61	32,8
<i>Motacilla alba</i>	14	21,4
<i>Troglodytes troglodytes</i>	135	18,5
<i>Prunella modularis</i>	23	17,4
<i>Phoenicurus ochruros</i>	110	11,8
<i>Spinus spinus</i>	25	8,0
<i>Fringilla coelebs</i>	39	7,7

Наведені в таблиці 3 показники екстенсивності зараженості є значно вищими, ніж в таблиці 2, що можна пояснити тим, що навесні в міграційному потоці перебувають птахи, які мають вік щонайменше півроку й які могли заразитися кліщами від своїх родичів.

Інтенсивність зараженості більшості птахів була не досить високою. Переважала інтенсивність з декількох десятків особин кліщів на кожному крилі птаха. Найбільш зараженою кліщами роду *Proctophyllodes* виявилася кропив'янка чорноголова *Sylvia atricapilla* — кількість кліщів на її крилах вимірювалася сотнями.

Висновки

1. В 2003–2005 рр. на 26 видах горобиних птахів і одному виді куликів, що мігрують через острів Зміїний, виявлено 30 видів пір'яних кліщів роду *Proctophyllodes*.
2. П'ять видів кліщів роду *Proctophyllodes* мають діагностичні ознаки, що не збігаються з відомими в літературі видами й, можливо, є новими для науки.
3. Екстенсивність зараженості птахів кліщами роду *Proctophyllodes* навесні значно вища, ніж восени, що пояснюється міграцією восени значного числа птахів першого року життя, які ще не заражені ектопаразитами.
4. Інтенсивність зараженості кліщами роду *Proctophyllodes* більшості обстежених птахів виявилася низькою (одиниці або десятки екземплярів). Найбільш зараженою виявилася кропив'янка чорноголова *Sylvia atricapilla*.

Література

1. Atyeo W. T., Braasch N. K. The Feather Mite Genus *Proctophyllodes* (Sarcoptiformes: Proctophyllodidae) // Bulletin of the University of Nebraska State Museum. — 1966. — Vol. 5. — 354 p.
2. Бочков А. В., Миронов С. В., Стекольников А. А. Акариформные клещи (Acariformes) // Биоразнообразие и редкие виды национального парка "Себежский". Публикации Санкт-Петербургского общества натуралистов / Под ред. С. А. Фетисова, Г. Ю. Конечной. — С.Пб., Изд-во С.-Пб. ГУ, 2001. — Сер. 6, т. 4. — С. 109–112.
3. Миронов С. В. Перьевые клещи воробьиных северо-запада Европейской части СССР. — Автореф. дис... канд. биол. наук. — Л., 1984. — 23 с.
4. Чиров П. А., Миронов С. В. Два новых вида рода *Proctophyllodes* (Analgoidea, Proctophyllodidae) из Киргизии // Известия АН Киргизской ССР. — 1984. — № 4. — С. 43–46.
5. Чиров П. А., Миронов С. В. Новые и малоизвестные виды перьевых клещей с воробьиных птиц Киргизии // Известия АН Киргизской ССР. — 1987. — Хим.-технол. науки, № 3. — С. 48–51.
6. Шумило Р. П. Акарофауна синантропных птиц и ее практическое значение // Паразиты животных и растений. — Кишинев: Штиинца, 1965. — Вып. 1. — С. 131–142.
7. Шумило Р. П., Лоянич А. А. Клещи подотряда *Sarcoptiformes* от синиц Модавии // Паразиты животных и растений. — М., 1968. — Вып. 4. — С. 199–209.

8. Шумило Р. П., Миронов С. В. Перьевые клещи воробьиных (*Passeriformes*) юго-запада Европейской части СССР // Паразиты и паразитоценозы животных и растений Днестровско-Прутского междуречья. — Кишинев: Штиинца, 1987. — С. 139–152.
9. Шумило Р. П., Тухон Е. И. Клещи *Proctophyllodidae* (*Acariformes: Analgoidea*) жаворонков Молдавии // Известия АН МССР. — 1972. — Сер. биол. и хим. наук, № 4. — С. 57–61.
10. Шумило Р. П., Черны В. В., Тухон Е. И. Перьевые клещи (*Acariformes: Analgoidea*) диких сухопутных птиц Молдавии и Черновицкой области Украины // Паразиты животных и растений. — Кишинев: Штиинца, 1973. — Вып. 9. — С. 192–206.
11. Černý V. Zur Kenntnis der Federmilben (*Arach., Acar.*) von schweizerischen Vögeln // Mitteil. der Schweiz. Entomol. Gesellschaft. — 1971. — D. 44, h. 3–4. — С. 285–298.
12. Mack-Firă V., Cristea-Năstăsescu M. Proctophyllodide (*Analgoidea*) din fauna României / Analele Universitatii Bucuresti. — 1968. — An. XVII, ser. biologie. — P. 35–43.
13. Estudio de siete especies del genero *Proctophyllodes* Robin, 1877 (*Acarina, Proctophyllodidae*) parasitas de aves passeriformes españolas / M. Rojas, J. M. Ubeda, D. C. Guevara, C. Ariza // Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat. — 1991. — Vol. 87, № 1–4, sec. biol. — P. 35–44.
14. Zullot T., Manilla G. *Proctophyllodes icterina* n. sp. (*Analgoidea, Proctophyllodidae*) parasita del canapina maggiore (*Passeriformes*) // Rivista Di Parassitologia. — 1992. — Vol. IX (LIII), № 3. — P. 271–275.

Д. А. Кивганов, С. Я. Бурдейная, В. П. Стойловский

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
кафедра зоологии,
ул. Дворянская, 2, Одесса, 65026, Украина

**ПЕРЬЕВЫЕ КЛЕЩИ РОДА *PROCTOPHYLLODES* ROBIN, 1868
(*ACARI: PROCTOPHYLLODIDAE*) ПТИЦ, МИГРИРУЮЩИХ ЧЕРЕЗ
ОСТРОВ ЗМЕИНЫЙ**

Резюме

На протяжении 2003–2005 гг. на острове Змеиный (Украина, Черное море) отловлено больше 5 тыс. птиц 96 видов. Из 27 видов этих птиц (26 видов воробьиных и 1 кулика-валдшнепа) собрано 1370 экземпляров 30 видов клещей рода *Proctophyllodes*. Пять видов клещей отличаются от видов, описанных в литературе. Экстенсивность зараженности клещами осенью ниже, чем весной, что объясняется миграцией осенью значительного числа молодых птиц. Интенсивность зараженности большинства птиц оказалась низкой (единицы или десятки клещей).

Ключевые слова: перьевые клещи, остров Змеиный, *Proctophyllodes*.

D. A. Kivganov, S. Ya. Burdeyna, V. P. Stoylovsky

Odessa National University by I. I. Mechnikov,
Zoological Department,
Dvoryanska St., 2, Odesa, 65026, Ukraine

**FEATHER MITES OF THE GENUS PROCTOPHYLLODES ROBIN,
1868 (ACARI: PROCTOPHYLLODIDAE) OF THE BIRDS MIGRATING
THROUGH THE ISLAND ZMEINY**

Summary

It was caught more than 5 thousand birds of 96 species on the island Zmeiny (Ukraine, The Black Sea) during the period 2003–2005. 1370 specimens of 30 species of mites of genus *Proctophyllodes* on 27 species of birds (26 passeriform species and 1 wader — woodcock) have been collected. Five species of the mites differ from the species described in the literature. Extensiveness of mites contamination in autumn is lower, than in spring, it can be explained migrating of the significant number of young birds. Contamination intensity of the majority of birds turned to appeared low (units or tens of mites).

Keywords: feather mites, the island Zmeiny, *Proctophyllodes*.